

als een gunstige weg over een volk, en ten bewijze, dat God in genade onder hen woont.

C. Dat is ook een krachtig bewijs hiervan, dat Gods volk op des Heeren dag, onder de middelen, naar hun stand gepast, Gods stem zoo niet aan hun hart hooren: daar die dag voor welgestelde vromen, die geene merkelijke scheiding tusscheu God en hunne ziel hebben, een geestelijke markt-dag is, om geestelijken voorraad op te doen voor de volgende dagen, en daar zij allerlei ziels- en lichaamsnooden en zwaarigheden voor God in de openbare gebeden plachten op te brengen, en onder het Woord en zijne prediking, Gods stern wederom aan hun hart te hooren.

D. Is ook niet een bewijs van Gods wjken met zijn Geest, dat de duivel zoo sterk wordt, en als een leugengeest in ons land, in het uitstrooien van zooveel libertijnsche en rationalistische dwalingen en in menschen te sterken in hunne natuurgonden, in wapenen in de hand te geven, om de zuivere Gereformeerde gronden stout te bestrijden, en in het noodzakelijk werk der wedergeboorte en des toevluchtnemenden geloofs tot Christus, als een onwaardige, te ondermijnen? Zulks weet hij voort te planten, daartoe een nacht gebruikende, waarin de waarheid door de wjking des Geestes hare kracht zoo verloren heeft. O! als God het duister maakt, dan stoot men zijne voeten aan schemerende bergen, Jer. 13 : 16.

E. Eindelijk is een krachtig bewijs van de ongunst Gods en dat God zichtbaar van zijne voornaamste instellingen geweken is, als Gods getrouwe knechten ontnomen worden, om tusschen God en een volk te staan, en om van Godswege den volke hunne ongerechtigheden en de oorzaken der verberging Gods bekend te maken, als zij inhouden, Jes. 58: 1; en aan de andere zijde, dat zij zoo niet met des volks schuld voor God kunnen opkomen, en uit onwaardigheid pleiten volgens Joël 2 : 17, Laat de priesters, des Heeren dienaars, weenen tusschen het voorhuis en het altaar, en laat hen zeggen: spaar uw volk, o Heere! en geef uwe erfenis niet over tot eene smaadheid, dat de Heidenen over hen zouden heerschen; waarom zouden zij onder de volken zeggen: waar is hunlieder God? En nadrukkelijk is de plaats, Micha 3: 6, Daarom zal het nacht voor ulieden worden, vanwege het gezicht, en ulieden zal duisternis zijn, vanwege de waarzegging, de zon zal over de profeten ondergaan en de dag zal over hen zwart worden, en de zieners zullen beschaamd worden, en zij zullen alle te zamen de bovenste lip bewimpelen, want daar zal geen antwoord Gods zijn.

2. Is een voornaam bewijs en gevolg van Gods verberging, dat God niet met zijn Geest nederkomt onder zijne oordeelen, anders zulke gepaste wegen tot zuivering en bekeering; als de belofte is, Mal. 3: 2, 3, Dat de Heere zoude zitten louterende, en de kinderen van Levi zou reinigen, en het gevolg daarvan zou zijn (als God er onder nederkwam) dan zouden zij (die door de oordeelen gereinigd waren) den Heere een rein spijsoffer toebrengen in gerechtigheid. Als de oor-

deelen deze uitwerking nu niet hebben, is het als Jer. 6 : 29, 30, De blaasbalg is verbrand enz., en het gevolg is: men noemt ze een verworpen zilver, want de Heere heeft ze verworpen. Vandaar. dat Gods getrouwe knechten, in den besten tijd van onze kerk, van het jaar 1648 af, zoo verblijd waren als er oordeelen kwamen, omdat er 'dan gewoonlijk ook werk kwam, en zij mede arbeiden konden, om het schuim af te schuimen van een volk, dat in den smeltkroes was. Kan men dan niet zien, dat God geweken is, als zulke zichtbare en voelbare oordeelen, en Gods lankmoedigheden daaronder, het volk meer verharden? Ja, als de sterke geesten, die alles aan tweede oorzaken toeschrijven, in het land aangroeien, en als tegen de oordeelen, die dienen om menschen van zonden te doen scheiden, alle zonden aanwassen, gelijk nadrukkelijk in den biddagsbrief te zien is.

3. Is een voornaam bewijs, als God aan zulk een volk of mensch voorspoed geeft, doch in zijn toorn, als van Israël staat, Hos. 13 : 11. Er is **geene** zwaardere straf over een schuldig volk of mensch, dan dat hij ongestraft heengaat; want dat misbruikt hij tot zijn verderf, en daardoor raakt hij in dien waan, dat zijne schuld zoo 'groot niet is; dit is ook een middel om de maat zijner ongerechtigheid vol te maken. Pred. 8 : 11 staat: omdat niet haastelijk het oordeel over de booze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der menschen in hen vol om kwaad te doen: zulk een volk roept: vrede, vrede zonder gevaar; maar dan volgt, dat een haastig verderf hen overkomt, als de barensweeën eene bevruchte vrouw, 1 Thess, 5: 3. Dit is iets, dat vrees bij den kloekzinnige veroorzaakt, dat ons land vervuld is met knagende en inwendig verterende en zoozeer **geene** zwaar benauwende roeden; wanneer een volk uit de benauwdheid aan het schreien zou raken en zijne zonden beklagen, als dat komt met den Geest er onder, daarvan zou **Neêrlands** heil kunnen beginnen; maar zoo blijvende, daar des menschen hart er onder vervuld is met begeerlijkheden en elk naar zijn gewin omziet en 1 Tim. 6 : 9 staat, dat die 'rijk willen worden, vallen in de verzoeking en in den strik, welke de" menschen doen' verzinken in verderf en ondergang, dan wordt een volk overgegeven en als niet meer in gunst gadeslagen; dan zegt God, als Ps. 81: 13, Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelen in hunne raadslagen.

4. Is ook een zichtbaar bewijs, hoe groot verval en zeden onder allerlei soort van menschen, wanneer alle vleesch zijn weg heeft verdorven; laat ons maar iets, ons rakende, elkander onder het oog zoeken te brengen.

4. Wat is de hoogmoed en 'de trotschheid van elks hart groot, en dat in zulke benauwde tijden; wie breekt wat van zijne wereldsche gelijkvormigheid af? O ! mochten vromen ook wat zien ! Wat is er een heimelijk naoogen der manieren en wijzen dezer eeuw niet alleen, maar **dezes** jaars en dezer maand? Welken afgod dient men? Paulus geeft hem den rechten naam, Ef. 2: 2, Een wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar den overste van de macht der lucht, des geestes,

die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid; en hij noemt het vs. 3, een doen van den wil des vleesches en der gedachten. O, vrienden! waren wij daarbij. Wat zijn kronen en tronen hoog geschat, en wat staan zij op hoogen prijs in het hart; Gods toeleg en einde is anders, zijn doel is vele kinderen tot heerlijkheid te leiden, daartoe heeft Hij den oversten Leidsman geheiligd, Hebr. 2 : 10. De aardsche heerlijkheden zullen ophouden, als de laatste ziel zal ingezameld zijn; dan zullen die dingen vergaan en als een dekkleed ineen worden gerold, Hebr. 1 : 11, 12.

B. Wat is het verval groot in de huisgezinnen van rijken en armen, hoe weinig werks van den godsdienst en om kinderen jong indrukken te geven, dat er een God is, dat zij eene ziel hebben voor eene eeuwigheid geschapen, dat zij bekeerd moeten worden en deel aan Jezus moeten krijgen, zullen zij niet verloren gaan, dat zij met erfzonde in de wereld zijn gekomen en dat elke zonde den dood en de eeuwige verdoemenis verdient, dat zij gedoopt en aan God zijn opgedragen, en hoe in hun naam is beloofd, dat zij de wereld verlaten en in een godzalig leven wandelen zouden, en ook weder, wat God beloofd heeft in den doop, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest; is het niet een bewijs van Gods wijken in het gemeen, dat dit zoo weinig geschiedt? En daarvan komt het, dat menig nageslacht arm en heidensch is.

C. Waar zijn de huisoefeningen van vaders of moeders met hunne kinderen en dienstboden, wier zielen heeren en vrouwen zoowel raken als hunne lichamen; waar zet zich iemand, om met zijn weinig licht en bekwaamheid, met een oog op God om hulp, dat werk te aanvaarden? O, vrienden! wij zijn maar eens in den tijd, nu te doen wat men in eene eeuwigheid zou wenschen gedaan te hebben, en waarop zegen beloofd is, och! dat elk beginnen mocht zoo goed hij kon, het zou onder de hand toenemen, en de Heere zou het zegenen.

D. Wat is het niet een groot bewijs, dat bij gebrek aan opvoeding en kennis van godsdienst, oud en jong zoo goddeloos zijn. En o! wat opstand van kinderen tegen hunne ouders! Wegens onze blindheid zien wij zo0 niet, waar Gods oordeelen al vallen, maar hadden wij slechts oogen, wij zouden zien, dat zulke kinderen hunne dagen niet tot de helft brengen; hierin moet ook eene bekeering in ons land komen, van vaders tot hunne kinderen, en van kinderen tot hunne vaders, elk raakt als uit zijne betrekking; waar is een recht godsdienstig gedrag omtrent overheden, leeraars en allen, onder wien wij behooren? Is het niet meesttijds gedwongen? O! Zagen wij elk het verval in onszelven!

E. Wat is het verval groot op des Heeren dag! Dat is de voornameste oorzaak van het verval in zeden in ons land; dat ziet men op zulke plaatsen, daar Gods gebod geëerbiedigd wordt, daar vindt men ook, dat andere grove zonden zoo niet doorbreken; en daar de Heere ons dien goeden dag tot ons voorrecht gegeven heeft en zelfs belooft, Jes. 56: 6, 7, dat eene profetie is van het N. T., dat de

vreemde Heidenen, die zich tot den Heere voegen om Hem tot knechten te zijn, al die den sabbath hield, dien zou Hij verheugen in zijn bedehuis.

F. Ja, waar is onze rust, opdat ons land geen gevaar loope? Het is algemeen zorgeloosheid of vleeschelijke wapenen, omdat men geen oorlog heeft, of op de macht van deze en gene vorsten, die ons uit staatkundige redenen helpen mochten. Dat scheelt wonder veel van het zeggen van David, Ps. 60 : 13, Heere! geef Gij ons hulp uit de benauwdheid, want des menschen heil is ijdelheid. O! mochten wij zuchten, of God het ons mocht doen zien.

5. Eindelijk is ook een bewijs van des Heeren wijken voor die oogen hebben, en dat Gods toorn over een land zeer is ontstoken, als Gods knechten en volk, die nog met vrijmoedigheid toegang hebben, voor God in het verborgen veel vrede hebben, en de Heere gunstige woorden tot hen spreekt, met betrekking op henzelven, dat Hij ze leiden zal, begeven noch verlaten, dat zij onder de beloften zijn, dat God in vuur en water zal zijn met hen en allen, die Hem getrouw zijn, dat er beschutting zal zijn over al wat heerlijk is, dat hun zaad gezegend zal worden, en dat die geboren zullen worden in volgende geslachten, Hem nog dienen zullen, en den Heere zullen worden aangeschreven, Ps. 22 : 31, 32; en als de oordeelen komen, dat zij in de binnenkameren zullen gaan, totdat de grampschap over zij Jes. 26 : 20, en als de Heere getuigt, Jes. 32 : 18, 19, dat zijn volk in eene woonplaats des vredes zal wonen, in welverzekerde woningen, in stille, geruste plaatsen, maar dat het daar buiten hagelen zal, daar men afgaat in het woud, zoodat de stad ledig, ja zeer ledig zal worden: maar als zij dan zoeken in te treden voor het gemeen, voor land en kerk, dat zij dan bekommerd en vol vrees worden voor de toekomstige oordeelen. Nadrukkelijk is Ezechiëls gestalte, Ezech. 3 en de woorden van Jesaja, hfdst. 51 : 20, Uwe kinderen zijn in bezwijming gevallen. Zij zijn vol van de grimmigheid des Heeren, der schelding uws Gods. O! dan moet Gods volk dat daar zoo laten en in de eeuwige bestelling Gods berusten, en daaronder wachten zij nog, of God nog lust mocht hebben aan het land, en het verwoeste weder mocht oprichten; maar alvorens dagen der beroering en der donkerheid, der verwoesting en der dikke duisternis, Joël 2 : 2.

Ziet, wat bewijzen van Gods verberging er zijn, en vrienden, dit zoo zijnde, mag men met Elihu niet vragen:

B. Wie zal Hem dan aanschouwen, zoowel voor een volk als voor een mensch alleen 3

a. Laat ons eens kortelijk zien, hoe noodzakelijk het voor een volk of mensch is, dat hij God aanschouwt.

1. Het is noodig, dat hij God, die hem tot een mensch of volk gemaakt heeft aanschouwt, en Hem de eer te geven, dat gelijk alles is van en door God, bij het ook tot Hem brengt en zoo eindigt in God, als die hem ook in zijn stand bewaren moet.

2. Wat heeft een mensch of volk noodig God in al hunne wegen

te kennen! Kent den Heere in al uwe wegen, en Hij zal uwe paden recht maken, Spr. 3: 6. Wat bejegenen hem hier alle zaken, waar hij zonder God en zonder ondersteuning niet zou doorkomen, en welken openen toegang heeft hij noodig, om met al die zaken tot God te kunnen komen, en om daar raad en bestuur te zoeken volgens de beloften, Ps. 32 : 8, Ik zal u onderwijzen en u leeren van den weg, dien gij gaan zult, Ik zal raad geven, mijn oog zal op u zijn.

3. Wat komt een volk of mensch soms in diepe en duistere wegen en gevallen, waarin hij God zoo noodig heeft tot eene toevlucht en tot het vertrouwen zijner ziel, om met David te kunnen zeggen, Ps. 118: 13, Heere! geef Gij ons hulp uit de benauwdheid, want des menschen heil is ijdelheid. 'Wat ziet het er treurig uit, als God in zulke wegen gemist wordt! en wat is het hier noodig God te aanschouwen!

4. Wat heeft elk niet noodig tot al die einden, God te aanschouwen, onder de genademiddelen in het heiligdom. Ps. 63 : 3, Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende uwe sterkte en uwe eer. Ook om de getuigenissen van Gods macht, wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid in alle werken Gods te aanschouwen, dat dit ook onder het aanschouwen verstaan wordt, blik uit Job 9: 11, daar Job zegt: Hij zal voor mij henen gaan, en ik zal Hem niet zien, Hij zal voorbijgaan, en ik zal Hem niet merken. O hoe noodig derhalve voor elk volk en mensch, dat hij God aanschouwt!

b. Maar vrienden, het besluit van Elihu is, als God het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen; zoowel voor een volk als voor een mensch alleen?

Elihu wil zeggen: als God zich werkelijk van een volk of mensch onttrekt, dat is: gelijk al wat God in zijne deugden voor zijn volk ten goede is, zoo ook: als God met al die volmaaktheden tegen een volk of mensch is, dat niemand het dan uithouden kan tegen den Almachtige, niemand zal daartegen kunnen indringen, wie zal dan geweld doen op den Hemel? Matth. 11 : 12.

Niet alleen, dat zulk een volk of mensch bovengenoemde zaken niet krijgen zal, waartoe hij noodig heeft God te aanschouwen; maar zelfs zal zulk een volk of mensch niet kunnen zien op God, als Ps. 34 : 6, zij hebben op Hem gezien; dit komt vreemd voor; maar wij weten niet wat het is en zijn zal, als God als een heilig en rechtvaardig God, in toorn Zich openbaart, dat er dan geen zien op Hem plaats kan hebben, ja zelfs geen denken; dit ziet men eenigszins in Azaf, Ps. 77 : 4, dacht ik aan God, zoo maakte ik misbaar; o! is dan aan God te denken zoo vreeselijk, wat zal het hierna wezen voor die buiten Jezus sterven !

1. O, wie zal Hem dan aanschouwen van alle sterfelijke menschen, die anders in het gemeen op hunne wijze naar God nog wel eens opzien in nood; die zondaren te Zion zijn dan verschrikt, beving heeft de huichelaren aangegrepen, zij zeggen: wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? wie is er onder ons, die bij een eeuwigen gloed wonen kan? Jes. 33 : 14.

2. Ja als de oordeelen vallen over een land, volk of mensch, wie zal zulk een volk dan helpen, wat vleeschelijke wapenen zullen krachtig zijn? als God er in gunst onder is; dan zijn driehonderd, onder den Heere en Gideon strijdende, genoeg tegen vele duizenden van de Midianieten en Oostersche volken; maar als God vertoornd is, al be-raadslaagden alle koningen en vorsten der aarde te zamen; die in den hemel woont zal lachen, Hij zal ze verpletteren met eenen ijzeren shep-ter en in stukken slaan als pottebakkersvaten, Ps. 2 : 9.

3. Ja wie van Gods volk zal Hem dan aanschouwen? als God toe-sluit, en rookt tegen het gebed, Ps. 80 : 5, dat is zooveel gezegd als Jer. 7 : 16, bid niet voor dit volk ten goede, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, noch loop Mij niet aan, want Ik zal u niet hooren; die kunnen niet anders dan den Heere heiligen in hun hart, en de oordeelen navolgen, Ps. 94 : 15.

4. Eindelijk laat vrij de voornaamsten van Gods volk, die toegang hebben en nabij God leven, de voornaamste bidders, welker krachtig gebed veel vermag, volgens Jak. 5 : 16, laat die dan komen; o vrienden, zij zullen het zoo laten moeten; hoort eens, hoe de Heere spreekt, Jer. 15 : 1, Al stonden Mozes en Samuel voor mijn aangezicht, zoo zoude toch mijne ziel tot dit volk niet wezen, en Ezech. 14 : 14, 20, ofschoon deze drie mannen: Noach, Daniël en Job, in het midden deszelven waren, zoo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zoo zij eenen zoon of eene dochter zouden bevrijden! zij zouden al-leen hunne ziel door hunne gerechtigheid bevrijden.

c. Ziet dan hoe dit besluit gegrond is in de grootheid Gods, en in zijne vrijmachtige en onbepaalde almacht, daar Elihu door deze woorden Job zoekt in te leiden; ook in het woord, in de waarheid, in de rechtvaardigheid en heiligheid van God; als de leeuw brult, wie zal dan niet vreezen, Amos 3 : 8. O daar is geene wijsheid, ver-stand noch raad tegen den Heere, Spr. 21: 30. Als maar eene hand tegen den wând kwam, wanneer Belsazar in al zijne vreugde zat, raakten de banden zijner lendenen los, en zijne knieën stieten tegen elkander, de koning verschrikte en zij glans werd veranderd, Dan. 5 : 6; en Nebukadnezar gaf op zijne wijze God de eer, en zeide: nu prijs, verhoog en verheerlijk ik den Koning des hemels, omdat al zijne werken waarheid zijn, en al zijne paden gericht, en hij erkende de grootheid Gods, dat Hij de allerhoogste is, Dan. 4 : 2, 3 en 37. O vrienden! dus met een volk of mensch het gesteld zijnde, dan is het gevolg, Amos 5: 24, dat het oordeel zich daarhenen wentelt als de wateren, en daar is dan geen stuiten aan.

TOEPASSING.

A. Ziedaar in het gemeen, vrienden, uit het gezegde, den staat van ons land en van onszelven; en tot wat eene hoogte van verberging Gods het tegenwoordig gekomen is; elk, die iets weet bij bevinding

wat het is, de genadige inwoning Gods te genieten, zal moeten be-
kennen, dat de verlatng groot is.

a. En wat zijn er redenen van vreeze voor versmadende roeden.

Wat knagen de wormen nog aan de vastheden van ons land, en wie heeft knaging over zijne zonden als de oorzaken? O mochten wij den worm van binnen nu voelen, eer het te laat is, daar de worm niet zal sterven in eeuwigheid, Jes. ô6 : 24. En wat is er nog ge-
gronde vrees, voor oorlog, voor pest, hongersnood, voor overstroo-
ming van water, waarom minder dan andere landen, wier zonden zoo
zwaar, en tegen zooveel licht en waarschuwing; niet zijn? ja waarom
wij minder, dan ons land ondervonden heeft in den besten tijd van
de Kerk? Laat ons eens eenige gronden van vrees voor verdere ver-
berging en zware tijden volgens 's Heeren Woord u voorstellen.

1. Een voorname grond is, omdat de gesteldheid van ons land zeer
overeenkomt met de dagen van Noach, de eerste wereld bekende niet
al wat er bedreigd werd, en zoo zou het ook zijn in de dagen van
den Zoon des menschen, Gen. 6 vergel. met Matth. 24 : 37-39, zij
waren toen ook etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uit-
gevende, tot den dag toe, in welken Noach in de ark ging, en be-
kendend het niet, totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam,
ziet dezelfde zorgeloosheid onder ons.

2. Men roept nu ook vrede, zonder gevaar, immers in de beoefening;
en Gods Woord bedreigt, dat denzulken een haastig verderf over-
komen zal, gelijk de barenssnood eene bevruchte vrouw, 1 Thess. 5 : 3.
O vrienden,-worden wij eens schielijk overrompeld, 'wat zullen wij
niet bloot staan, onze schaduw is reeds van ons geweken, de Heere
bedreigt weg te nemen den profet, den ziener, den overste' over hon-
derd, den overste over duizend, waar zijn Neêrlands helden, al die
getrouwe en groote admiraals en generaals, rust dat oordeel niet
reeds op ons?

3. Is ook niet een voorname grond van vreeze, dat de wijsheid der
wijzen vergaat, en het verstand den verstandigen ontnomen wordt,
Jes. 29 : 14. Wat is er in het algemeen eene schranderheid en een
scherpzinnig oordeel in allerlei wetenschappen, en in natuurlijke za-
ken te beoordeelen, en vooruitzicht daarin te hebben; en wat eene
doodelijke blindheid in geestelijke zaken, om te zien wat tot zijn
eigen en tot 's lands vrede dient; om van het zien, belijden en af-
staan van zonden te te beginnen; nadrukkelijk zegt de Heere Jezus,
Matth. 16 : 3, Gij gereinsden! het aanschijn des hemels weet gij wel
te onderscheiden, en kunt gij de teekenen der tijden niet onderschei-
den, neem eens, de Heere zegt, Jes. 28 : 17, Dat Hij het gericht zal
stellen naar het richtsnoer, en de gerechtigheid naar het paslood, en
dat de hagel den toevlucht der leugenen zal wegvegen, en dat de
wateren de schuilplaatsen zullen overstroomen; daarbij de zonden
liggen daar, en de verharding tegen alle soorten van waarschuwing
is daar, en het verder wijken en verlaten van God is daar, en echter
stelt men den dag des kwaads verre, dit is het droevigste teeken.

b. Maar het Woord leert ons, en daar **zijn** gronden om op te maken, dat er een overblijfsel zal **zijn**, volgens Zef. 3: 12, dat er een arm en ellendig volk zal overblijven, die op den naam des Heeren vertrouwen zullen; de gronden hiervoor, of het licht uit het duister nog eens voortkomen mocht, en de Heere niet altoos verlaten mocht, **zijn**:

1. Omdat er nog zooveel nageslachten van oude godzaligen in ons land zijn, die ook met hunne nageslachten (zoo velen als er de Heere toe roepen zal) behoren onder de beloften Gods, aan godzalige voorouders gedaan ; en welke nu nog als een onbezocht land zijn, nog heengaan in den weg van hun hart, die nog bekeerd moeten worden, hoe onwillig **zij** nu ook zijn om Jezus' juk op zich te nemen; zij zullen echter den Heere w'orden aangeschreven, en **zij** zullen aankomen, en zijne gerechtigheid verkondigen, Ps. 22 : 31, 32.

2. Omdat de Heere zijne kerk nog in ons land heeft, en (als dagelijks nog blijkt) dat er nog een volk is, dat vergaderd wordt tot die reeds vergaderd zijn, Jes. 56, en omdat men nog nergens hoort over den geheelen aardbodem, dat God eene kerk uitgebreid opricht, dus is Gods weg geweest, als Hij de Kerk uit Duitschland verplaatsten wilde, toen heeft de Heere alvorens ons westerdeel met Evangelielicht begunstigd, en daarna allengs de Kerk in Duitschland afgebroken; en dit is onlangs nog gebleken in de uitroeiing van de Franse Kerk.

Doch vrienden, deze zaken zijn te zwak om er zorgeloos op te worden, want het kan haast veranderen, als God lust heeft zijne Kerk te verplaatsen ; alleen dient dit ter aanmoediging in het zoeken van Gods aangezicht.

c. Doch naar 's Heeren Woord is ook te wachten, dat dit overblijfsel in den smeltkroes staat te komen; en wat eene goede hand zou dat zijn, dat de Heere naar de belofte, Mal. 3: 3, zou zitten, louterende en het zilver reinigende, dat Hij de kinderen van Levi zou reinigen en doorlouteren als goud en zilver, daarna is de belofte, dat zij opkomen zullen en den Heere een rein spijsoffer toebrengen in gerechtigheid ; laat ons eens zien, waarvan Gods volk dan (zoo niet eerder) gezuiverd moet worden.

1. Van hun verlaten van hunne eerste liefde, en van het niet beantwoorden aan zulke groote dingen, als God aan hen (in voorbijgaan van zoo vele millioenen menschen) gedaan heeft.

2. Van hunne blindheid, die nu als een deksel op Gods volk ligt, waardoor zij zoogeene zonden en dwalingen kunnen onderkennen; wat wordt de dwaalzucht en de redeneeringskracht, bij velen een afgod; neem het ook eens in het dagelijksch gebruik maken van den Heere Jezus tot rechtvaardigmaking, 'wat is er eene blindheid, om als een ellendige, verdoemelijk in zichzelf, en genade onwaardig, met zijne schuld en zonden dagelijks tot het bloed van den Heere Jezus te komen; integendeel, kan men nu wat gelooven, dat er de wortel der zaak is, wat werkt men dan hoog, om de heiligmaking te bevorderen; alles buiten dien lagen weg, om door het vereenigend

geloof met Christus., tot rechtvaardigmaking, dagelijks in Hem te blijven; waar dit niet geoefend wordt, waar zal de nieuwe natuur vandaan komen? Wat is het bedrog hier groot, en eene oorzaak van groote vermindering van licht in sommigen van Gods volk; en hoe menigeen? die den wortel der zaak niet heeft, zal aan zijne ziel hierdoor schipbreuk lijden; te meenen, dat men wakker bouwt en toeneemt in de heiligmaking, en dat men ondertusschen zijn verderf bevordert, en zich als bebolwerkt in het wettisch werk; wat wordt die blindheid groot!

3. Van hun hoogmoed en aardschgezindheid, die enkel gevolgen zijn van hun verlaten van den Heere, en van het verbergen van Gods aangezicht; het hart zal weder los moeten raken, de banden en voden van de wereld zullen zij weer wegwerpen moeten voor de molten en vledermuizen, zullen zij ooit weer nuttig worden, om voor den Heere te leven en te werken.

4. Van hun eigen, hunne zelsheid, hunne wettischheid; wat zijn nu velen verre af, van uit, door en tot God, en voor God te werken! wat ligt het ik, en voor zichzelve, niet diep geworteld; en aangaande de wettischheid, wat loopt men nu niet weg met gaven en Evangelische bevattingen, en eenige uitdrukkingen bij toeval, dat het nu zoo een donkere nacht is, ziet men die dingen zoo hoog aan, zeggende met de Joden, Jer. 7 : 4, Des Heeren tempel; des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze; evenals die verblijders over den tweeden tempel, die het eerste huis niet gezien hadden, waar de anderen over zuchten. O! als het bij die zielen eens licht en dag werd, dan zouden zij zien, dat de kracht des Evangelies (dat enkel een werk van den Geest van Christus is) gemist wordt, en dat zij in dat gewaand Evangeliewerk, of louter wettisch werk, Jezus nooit vinden zullen.

5. Van hunne partijschap, die Paulus onder de werken des vleesches noemt, wat wordt menigeen onbruikbaar om zijne evennaasten, die van de waarheid afdwalen, nuttig te zijn, door een persoonlijken afkeer; o vrienden! men zal de dwaling moeten haten, en God en den persoon lief moeten hebben, zal men nuttig kunnen worden; dit groote kwaad, dat dwaalgeesten eigen is, en waaraan die verkocht zijn, moest Gods volk, die God en zijne waarheid liefhebben, onder de voeten treden.

6. Van hunne liefdeloosheid omtrent Gods naam en dag; hier is eene schuld, en eene oorzaak van Gods toorn, en van der vromen ongesteldheid; wat wordt nu weinig belang gevoeld; en wat is er weinig teederheid en smart van binnen, wanneer Gods naam wordt aangetast, en wat is de Heere goed, dat Hij de Kerk, tot aan het einde van de wereld dat voorrecht gegeven heeft, van te mogen één dag in de week zijn beroep staken, om God aanvankelijk te verheerlijken over het werk der schepping en der verlossing, hetwelk in den hemel volmaakt het werk zal zijn; o vrienden! liefde voor dien goeden dag te hebben, is God ten allen tijde aangenaam, en zoo voor-

deelig voor des menschen ziel; het heeft zooveel invloed op de gesteldheid des gemoeds; ieder, die God en zijnen dag liefheeft, zal moeten zeggen : O! hier sta ik schuldig, en van dat kwaad zal ik gezuiverd moeten worden.

7. Eindelijk, van hunne onverloochendheid, wat ligt nu Gods volk niet veel open voor twistingen en murmureeringen tegen kruiswegen, wat kunnen zij weinig ongelijk verdragen; wat hebben zij werk om onder des Heeren hand te bukken, in wegen, die God met hen houdt; wat zijn zij ver van in den strijd te staan tegen het verdorven en onverloochend vleesch! Die en die is een christen, en wat leeft en gedraagt hij in dezen zich menigmaal als een natuurlijk mensch! dit ontbreekt immers enkel, dat zij geene ontdekking hebben van hun eigen, en dat zij het met hunnen verdorven wil in den uitvoer zoo eens zijn, en dat zij niet zien, dat zij zulke wegen noodzakelijk tot hunne zuivering noodig hebben, en gevolgelijk, dat zij hunnen wil niet genoegzaam kwijt zijn, en het bestuur over hen niet in des Heeren hand stellen.

En met betrekking op de ongesteldheden in het gemeen van land en Kerk; wat blijft men daar sterk zien op den steen, en zoo zeer niet op dien, die hem werpt, en waarom hij geworpen wordt! Neemt eens, wat is er een twisten met het hart omtrent de leeraars, daar de zonden van elk, en voornamelijk van vromen (tot wiens volmaking en opbouw de Heere sommigen gegeven heeft tot herders en leeraars) oorzaak zijn, dat die missen, hetgeen zij noodig hadden; vrienden! hoort hier dat woord van Jeremia in zijne Klaagl. hfdst. 3 : 39, Wat klaagt een levend mensch ? een iegelijk' klage vanwege zijne zonden ; als elk de oorzaak van de ongesteldheid in land en Kerk in zichzelf zocht en vond, dan zoude er ras verandering naar buiten in Gods gunst komen ; de Heere zoude zijne hand haast veranderen; dat hard gesteld te zijn tegen de ongesteldheden in het gemeen, en dat roepen daartegen uit zijne hoedanigheid, kan niet helpen, dat is maar hoogmoed, en laat ons zooals wij zijn, en zal ook de zaak naar buiten niet veranderen ; het sterkste roepen moet voortkomen uit onwaardigheid, en dat men het kwaad verdiend en het goed verbeurd heeft; uit deze allen ziet men, waarvan Gods volk gezuiverd zal moeten worden, en hoe noodzakelijk het is, dat zij in den smeltkroes worden gebracht.

B. Maar vrienden! waar zullen ondertusschen onbekeerde, zorgelooze en geruste menschen blijven, die het gevaar van hunne ziel in het midden van 's lands gevaren niet zien? Waar zullen die blijven in dien dag, dien de Heere maken zal? Dan (zegt de profeet) 'Mal. 3 : 18, zal het onderscheid gezien worden, tusschen de rechtvaardigen en goddeloozen, tusschen dien, die God dient, en die Hem niet dient, als het gevaar van zijne ziel niet meer verborgen zal zijn, en daarbij die tijd eens komt, dat het eene wee niet voorbij zal zijn, of het andere zal het achtervolgen, en voor zulk een zijn zal beginselen van eeuwige smarten. O vrienden! dan onverzoend voor den Rechter van

hemel en aarde te verschijnen, wat zal dat te zeggen zijn! Ziet men nu somtijds, dat voor een mensch, die iets van de heiligheid van God ziet, en 'van zijn verzuim van tijd en middelen, en die iets van dien toern voelt, en op wien de duivel losgelaten wordt, om hem maar eenigszins te kwellen, (ik zeg) ziet men nu somtijds, dat voor zulk een de wereld te benauwd is, en kan zulk een met al zijn verstand en natuurlijk redeneeren zich' dan niet meer helpen; maar benauwt hem dat dan te meer, o vrienden! wat zal het eens eeuwig zijn, de eeuwigheid zal zoo lang zijn en zonder einde.

Mochten diegenen, die niet geheel zorgeloos zijn, maar somtijds iets van hun gemis van God, en van den weg tot zijne gemeenschap zien, mochten die in zulk eenen tijd als deze is, haast maken om hunne ziel te bergen, terwijl de dag van den toorn des Heeren nog niet komt, Zef. 2 : 2.

1. Mijne vrienden! belooft uzelfen geen vrede, zoolang de weg van verzoening met God u verborgen is. Roept sterkelijk tot den Heere, en uit onwaardigheid, of God hem u opende, en gij hem vondt; in Jezus is hij te vinden, die man zal zijn als eene verberging tegen den wind, en eene schuilplaats tegen den vloed, Jes. 32 : 2.

2. Het' is ook tijd, om haast te maken; het licht staat nu nog op den kandelaar, en wie weet hoe lang; want het is ook met ons land aan den avond, en de dag is aan het dalen, en waar zou het met u aankomen, als 'met de dwaze maagden de deur eens gesloten werd? Matth. 25. Ja, de tijd kan ook wel komen, dat gij roepen en begeeren zoudt, een der dagen van den Zoon des menschen te zien, en dat gij hem niet zoudt zien, hoe gaarne is men voor het sluiten van eene poort binnen! en raakt de deur eens toe, zij blijft in het slot; al schreeuwt gij uzelfen moede; eer dan de poort sluit, strijd ziel! om in te gaan, terwijl de poortklok luidt.

3. Als gij er nog eens ernstig op gezet werdt, wie weet wat in dezen tijd u zoude geschieden? God zelf geeft u nog eenen verbods-dag, en toont daarmede, dat het aan zijn kant niet scheelt, en zulke tijden zijn weleens tijden des verbond; en dat de doorbreker voor derzulken aangezicht henegaat, en dat zij doorbreken, Micha 2 : 13. O! zucht en roept om licht, ontdekking en openbaring van Christus aan uwe ziel; de Heere heeft er lust in, Hij wacht maar opdat Hij genadig zij, ja, Hij wil Zichzelfen verheerlijken, om waar de zonden veel zijn, de genade overvloedig te maken.

C. Maar om nog eenige aanleiding te geven tot zaken, waartoe elk willens of onwillens, wetens of onwetens, in dezen tijd wordt geroepen: o vrienden! elk onzer komt onder den vloed, en onder den eed, en geeft daaraan toestemming, met zijn opkomen, derhalve zal aan recht voorbereid te worden zeer veel gelegen zijn.

a. Voor den verbods-dag zal daartoe zeer noodig en dienstbaar kunnen zijn, en waarop elk zegen zou te wachten hebben:

1. Dat elk (in bedaardheid des gemoeds, met een oog op den Heere om licht) zocht na te gaan die wegen, die God met zijne familie,

huis en persoon gehouden heeft; maar zal iemand denken: hoe dit te doen? Om eenige aanleiding hiertoe te geven (dunkt mij dit zeer noodig) namelijk in de stille eenzaamheid het overwegen, bepeinen van de weldaden, die God aan zijn huis en persoon bewezen heeft; neem hier eens dat groote, dat God ons onder het Evangelielicht heeft laten geboren worden, waren wij uit heidensche, paapsche of andere ouders, wij waren mogelijk ook zoo; zoodat ons de zaligheid nader is waar wij nu zijn, en dit is van den Heere, en gaan wij de familiën eens na; wat zijn daaromtrent wondere wegen en voorzienigheden, in hen van en uit verre landen hier te planten in een land, waar het licht der waarheid op den kandelaar stond; daarbij, uit wat geringe en lage beginselen zijn vele familiën voortgekomen, die daarna zoo gezegend en blijkkelijk verhoogd zijn; o! wat zegeningen over kinderen., over elks handenwerk, hoe menigeen, die bij den voet gezegend is! Ja, wat zijn de menigvuldige bewaringen in ziekten, gevaren, uitredingen en verlossingen niet blijkbaar; als men zijne oogen maar open deed, elk zoude een getuige van Gods goedheid en lankmoedigheid gemaakt worden.

Maar dan is ook zeer noodig daartegenover bijzichzelven te overwegen en te bepeinen, zijne zonden tegen den Heere en zijne goedheden, zijne ondankbare gedragingen, bijzonder hoe God met zijne eigene zegeningen getergd is, door wereldsche gelijkvormigheden; als de Heere geld in eene familie gaf, dat die den afgod der wereld met dat geld diende en God verliet, zoude God dat niet zoeken? O! wat kan er grooter ondankbaarheid zijn! vrienden, bij die dingen stil te staan, kan zoo nuttig zijn; ook hier bijzondere huis- en familiezonden (die als bannen zijn) op te zoeken, wat liggen daar menigmaal zaken op harten, huizen en familiën, en men is zoo blind, dat men zich nog verwondert over oordeelen en slagen, die op familiën blijkbaar rusten; en in het bijzonder ook, dat elk zocht te komen bij zijne bijzondere zonde van hartstocht en natuur, zijne boezemzonde, die hem onderhouden en beletten verder te komen; o! te roepen, om daarbij gebracht te worden, zal het allernoodigste zijn, en kan men niet, het zal beginnen moeten van het klagen voor' God over zijne blindheid in dezen, en over zijne onoprechtheid omtrent den Heere en omtrent de zonden; en dat men de scheiding tusschen God, zijne ziel en zijn huis, zoo niet ziet, en dat men het licht verbeurd heeft, en onwaardig is, daar zal het van beginnen moeten.

2. Ook zal noodig wezen na te gaan en te bepeinen de weldaden Gods aan Nederland; om er eenige aanleiding toe te geven, (neem eens) dat God dit land verkoren heeft om er in te wonen, als eertijds Palestina, dat God voor ruim tweehonderd jaren het licht der waarheid geschonken heeft, dat de Heere tot onderstand geschonken heeft bij dat koninkrijk, de schatten van het Oosten en Westen; hoe menigmaal de Heere ons land gered heeft, als de wateren waren aan de lippen; hoe menigmaal Gods goede hand, zoo in de vrijmaking als in de bewaring en herstelling, verlossers verwekt heeft; daartegen-

over moest men overwegen Nederlands zonden en ondankbaarheid, wat zouden die wegen Gods Nederlands zonden zwaar maken, en gewicht doen hebben op ons hart.

3. Ook is eindelijk zeer noodig voor den verbodsdag, dat hetgeen elk van **zichzelve**n en van anderen in **zijn** huis, als bannen en oorzaken van **Gods** wijking, of zaken, die afgebroken of hersteld moeten worden, gezien heeft, er die gemeenzaamheid is, dat men zulks elkander onder het oog brengt, en dat men het van elkander overneemt. O, vrienden! benauwdheid over iets dat men aan de hand houdt, of waarmede men niet voor God **durft** komen, is **bewijs**, genoeg dat het kwaad is; het is eenig licht, en is men aan het **weinig**e licht ontrouw, de Heere zal het meerdere niet schenken; als men een aardsch koning in te wachten had, zou men met elkander niet wegdoen, waarin hij ongenoege zou hebben? Daarbij dan dat men in het verborgen, en daarna ook met **zijn** huisgezin, belijdenis doet van zonden, welke men ziet en niet ziet; en dat men in dien handel den weg van verzoening zoekt en vindt; om veel te bidden om opening van den weg des verbonds. om met **zijn** huis het verbond met God tegen al de ongerechtige 'dingen en Ontrouwheden zijns harten te maken of te vernieuwen over de offerande van Gods Zoon: om op te staan uit den drek, daartoe aangrijpende Christus' sterkte, 'om dus in staat gesteld te worden, om op dien dag te kunnen opkomen voor het gemeen.

b. Op den verbodsdag zal dan noodig zijn:

1. In het **verborgen** en daarna met zijn huisgezin, opnieuw belijdenis van zonden te doen, hetgeen men gezien heeft als kwaad, voor God te noemen, als **oorzaken** van de **verberging** Gods, over land en kerk; kan men niet voort. echter aanhouden en **nederliggen** voor den **Heere**, zooals men is, en klagen dat men zoo blind, zoo indrukkeloos en zoo verhard is; daarbij een pogen naar vernedering, en een wachten op den Heere, om daarin **voortgeholpen** te worden.

2. **Voorname**lijk ook een **trachten** om God te **mogen** rechtvaardigen, in al wat ons land, onze kerk, onze huizen en Onze personen in het bijzonder is overkomen. O! met zijn hart te kunnen zeggen: Heere! Gij zijt rechtvaardig en' elkeen uwer oordeelen is recht, dus zou men 'het land, de kerk, **zijne** ongestelde familie, en **zijne** eigene ziel, in des Heeren hand kwijt kunnen worden; zoodat hij met zijn hart zou kunnen zeggen: ziedaar Heere, doe wat goed is in uwe oogen; dat is **Gode** de eer van **zijne** rechtvaardigheid geven, eer Hij het duister make, Jer. 13 : 16, 17.

3. Daarbij behoort, dat men op dien dag, **bijzonder** ook sta naar indruk en gevoel van zijne onwaardigheid. **Vrienden**, **wij** moeten het van den hemel krijgen. O! diens hoofdmansgestalte roept zoo sterk: Heere! ik ben niet waardig, dat Gij onder **mijn** dak zoudt komen. O! die hier het laagst wordt, en waar de meeste goedwilligheid gevonden zal worden, om zonden te belijden zonder achterhouden, die het verst daarin komt, zal er het best aan toe zijn.

4. Eindelijk op eene statelijke wijze het **verbond** met God in

Christus te staven en zijne huisgenooten daaronder te brengen, welmeenend zeggende : Neh. 9: 38, in alle dezen maken wij een vast verbond, en gelijk wij lezen 2 Kron. 15 : 12, Dat zij traden in een verbond, dat zij den God hunner vaders zoeken zouden met hun gansche hart en met hunne gansche ziel.

c. Ziet wat elk in het bijzonder in het oog te houden heeft in al zijne werkzaamheden, en tot besturing:

1. Heeft elk te staan naar indruk, en een werkzaam gevoel van die waarheid, dat het niet bij een man is, dat hij zijnen "weg richte of wel aanstelle, dat de Heere de Formeerder is van de harten en gestalten; dan zal dat boven liggen, met een opzien naar den Heere, wie is tot deze dingen bekwaam?

2. Heeft elk bijzonder te staan naar oprechtheid, dat is. ~~geene~~ zonde te verschoonen. O! verbergt men eene 'zonde, schuilt er eenige zaak, de Heere zou het naderen tot Hem niet toelaten; Hij zou antwoorden naar de gruwelen, dat wij weten mochten, dat de hemelijke zonden staan in het licht 'zijns aangezichts, Ps. 90 : 8.

3. Heeft elk bijzonder acht te geven, welke zonden of dwalingen hem onder het oog gekomen zijn, en waarvan het hart zelfs niet los wil, waarbij men in de voorbereiding, of op, of na dien dag, wordt gebracht; is zeer op te merken, en aan te kweken; och! dat wij die kleine aanraking schatten mogen of men in het vervolg, er eens toe mocht komen, dat men verwaardigd werd, het onrecht weg te doen tot zijn zielevrede.

4. Dat elk een behulp tot de ware vernedering, den weg van vasten ook gebruikte, op zichzelf zou dit niets zijn, maar in de instelling Gods gegrond, zoo is des lichaams vernedering door vasten dienstbaar aan de vernedering des gemoeds, het eene is hier weleens behulpzaam aan het andere, en als wij er indruk van mogen hebben, wij hebben ons brood ook verbeurd.

5. Eindelijk zal vereischt worden op dien dag, dat elk al zijne nooden, en 'die van land en Kerk, pare met de openbare gebeden,' en dat elk onder de prediking des Woord, in nederigheid zoeke in te wachten een woord van den hemel aan zijne ziel, naar de lasten, die hij draagt.

d. Tot bemoediging voor des Heeren volk, die zin hebben in de ontdekking, en lust om den Heere in zijnen weg te ontmoeten, dient bijzonder, en als de Heere daaronder kwam, zouden zij het ook ge-
waar worden :

a. Dat de Heere Jezus de allerswaarste verberging en allerdiepste verlating van zijnen Vader, met zijn prikkel heeft ondergaan en door-
gedragen, zoodat Hij daaruit is opgekomen, Hij, die wist wat vol-
maakt genieten was, wist ook en kon alleen voelen, wat verlaten worden was ; niemand dan Christus kon zeggen, dat Hij de hoogte, lengte, diepte en breedte daarvan kende, en waarom dit alles? (want in Hem was geene schuld) dan omdat gij niet al te zeer zoudt worden verlaten, omdat de verberging Gods voor u niet eeuwig zou zijn,

maar een oogenblik, opdat **gij** in uwe verlating somtijds ondersteuning zoudt genieten; ja ook opdat **gij** vrucht uit die donkere wegen tot uwe heiliging en zuivering zoudt deelachtig worden. Hij zegt daarom, Joh. 17 : 19, Vader! Ik heilig **Mijzelven** voor hen, opdat zij geheiligd zouden worden in **waarheid**.

b. O **geloovigen!** het meerdere, **namelijk** uwe ziel en de zaken van uw eeuwig belang hebt gij immersaan den Heere toevertrouwd? zoudt **gij** over het mindere (het lichaam, en hoe het met het land nog gaan zal) dan al te zeer bekommerd en vol slaafsche vrees zijn. O! het zal met het **buitenste** wel gaan, daar kome over de aarde wat er kome, al keerde de natuur om: Al veranderde de aarde hare plaats, en al werden de bergen verzet, Ps. 4G : 3. Ja, als de krachten der hemelen zullen bewogen worden, zij met **gedruisch** zullen voorbijgaan en als der goddeloozen schrik en vrees **komen** zal als eene verwoesting, en als een wervelwind, dan hebt gij de belofte, dat **gij** gemoedigd het hoofd zult opsteken, Mal. 4 : 1-3, **vergel.** met Luk. 21 : 28. O ! dan zullen die nu duistere en bestredene en van harte bekommerde zielen, of hun werk wel in **waarheid** is, die het nu niet durven **gelooven**, anders voor den dag komen, en **mogelijk** ook, dat des **Heeren** volk in dien **tijd** van oordeelen over de aarde, bewaard zal worden, en in de binnenkamers worden ingeleid, totdat de gramschap over is, Jes. 26 : 20; die belofte zal vervuld worden, Jes. 33 : 18, **Mijn** volk zal in eene woonplaats des vredes wonen, in **welverzekerde** woningen, in stille geruste plaatsen.

c. **Eindelijk** dient bijzonder tot opwekking voor **Gods** volk, dat er een Jesus is, die uw **Borg** is, wiens dadelijke gehoorzaamheid zoowel als zijne **lijdelijke** uw dekkleed is, Jesus heeft volmaakt geleden en gevast veertig dagen ; o! schuilt met uwe eigene en met 's lands schulden in zijne eeuwige gerechtigheid; ziet, dat **gij** met alles den zoom van zijn kleed **moogt** kunnen aanraken; ziet het recht, dat **gij** **op** Christus hebt, om ook met al uwe daden, met uw ellendig **bidden** en vasten, in **zijne** volmaakte heiligheid' en **gehoorzaamheid** te mogen schuilen, of het reukwerk van Christus' hand **opgaan** mocht **ten goede** voor 'ons Nederland en de Kerk in hetzelfde. **Wij** eindigen met het woord der belofte en der bedreiging, Ps. 18 : 26, 27, **Dat** God Zich bij den goedertierene goedertieren zal houden, bij den **oprechten** man oprecht, en **bij** den reine rein, maar **bij** den verkeerde Zich een **Worstelaar** **bewijzen** zal. Amen.

EEN ONDERWEZENE IN GODS HEILIGDOM ERKENT DAT
AL GODS DOEN IS: MAJESTEIT EN HEERLIJKHEID,

EN IS EEN BETRACHTER VAN DEZELVE, WAARAAN EEN BLINDE WERELDLING ZICH OVERAL STOOT, EN TOT ZIJN EEUWIG VERDERF INVALT.

Gedaan op Biddag 1738.

Wie is wijs ? die versta deze dingen, [wie is] verstandig ? die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen. HOSEA 14 : 10.

DE profet Hosea had des Heeren Woord bijzonder tot Efraïm, of het koninkrijk Israëls, te weten, de tien stammen; en het was dus zijn toeleg in deze zijne godspraak:

a. Om de zonden Israëls onder hun oog te brengen, als oorzaken der oordeelen Gods, die reeds op hen rustten, en die nog over hun hoofd hingen; en om dezelve te bestraffen, en wel met name de zonde van afgoderij, die zij pleegden met de kalveren te Dan en te Bethel, waarmede Jerobeam, die nieuw opgeworpen koning van Israël, na de afzondering van Juda, gansch Israël zondigen deed; welke zonde als de moederzonde van zulken zwaren nasleep is geweest, dat God dezelve in zijne heilige rechtvaardigheid met andere zware zonden, ja met eenen overstromenden vloed van allerlei heidensche zonden tegen de beide tafelen der wet onder Israël gestraft heeft, zoodat dezelve zich uitstrekke tot allerlei standspersonen; ook heeft dezelve eenen nasleep van geduchte oordeelen Gods achter zich nagelaten, zoodat alle volgende koningen Israëls, om die zonden, uit den beker van Gods toorn hebben moeten drinken; hierom was des profeten ernstige en gedurige toeleg, zijn gansche boek door, Israël tot bekeering op te wekken.

b. Doch alzoo des profeten raad en vermaning tot bekeering geene uitwerking had, maar integendeel de zonden onder groot en klein, en de hardnekkigheid zelfs tegen Gods oordeelen aan, steeds meer en meer aanwassende waren, zoowel bij den koning als bij de minsten des volks, zoo had God den profet ook gezonden om Israëls ver-

woesting uit Gods naam aan te kondigen, den geheelen ondergang huns rijk, hunne wegvoering naar Assyrië, in eene zeer langdurige gevangenis onder Heidensche natiën, wier zonden de hunne geworden waren.

c. Maar eindelijk had de profeet ook last, om in Gods naam den rechtvaardigen te zeggen, dat het onder dit alles hun zal welgaan; hierom vertroost en bemoedigt hij de geloovigen met de heerlijke beloften Gods van hunne zekere wederbrenging in hun land, en van alle soorten van genade, die zij te wachten hadden in en om hunnen hemelschen Koning Messias, wiens rijk (al werd hun rijk ondergebracht) echter zoo zeer en grootelijks zou uitgebreid worden onder alle volkeren, zoodat zelfs de Heidenen zich tot Hem zouden voegen, bekeerd en eeuwig in Hem gezegend en gezaligd zouden worden.

Nog moeten wij hier iets zeggen van des profeten gepasten samenhang in dit hfdst. met het laatste vs. des vorigen 13^{den} hfdst.

a. De profeet had zeer opmerkelijke oordeelen Gods over Efraïm uitgesproken; en wel (als gij het recht beziet) tegenover den zegen Efraïms.

1. De zegen van Jakob over Jozef of Efraïm was geweest overeenstemmende met zijnen naam, namelijk (in alle opzichten vruchtbaarheid) vruchtbaarheid der aarde, als een tak aan eene fontein: en vruchtbaarheid der baar'moeder 'en der borsten, dus lezen wij, Gen. 49 :22—26, Jozef is een vruchtbare tak, een vruchtbare tak aan eene fontein, elk een der takken loopt over den muur. Van uws vaders God, die u zal helpen en van den Almachtige, die u zal zegenen met zegeningen des hemels van boven, met zegeningen des afgronds, die daaronder ligt, met zegeningen der borsten en der baarmoeder, zoodat deze zegeningen tot aan het einde van de eeuwige heuvelen te boven gingen de zegeningen van Jakobs voorvaderen.

2. Ziet tegen dezen tweeërlei zegen Efraïms (namelijk vruchtbaarheid der aarde, vruchtbaarheid der baarmoeder en der borsten) nu van God door den profeet Hozea en tweeërlei oordeel gedreigd, in het vorige 13de hfdst. vs. 15 en in dit 14de hfdst. 1; dit oordeel behelst niet dan onvruchtbaarheid.

a. Opzichtelijk tot de aarde, hfdst. 13 : 15, Daar zal een oostenwind opkomen, een wind des Heeren, opkomende uit de woestijn, en zijn springader zal uitdrogen, en zijne fontein zal verdrogen, diezelve zal den schat alles gewenschten huisraads rooven.

b. En opzichtelijk tot de baarmoeder en de borsten, in het 1ste vs. van dit 14de hfdst, Samaria zal woest worden, want zij is wederspannig geweest tegen haren God, zij zullen door het zwaard vallen, hunne kinderen zullen verpletterd en hunne zwangere vrouwen zullen opgesneden worden.

b. Ziet hieruit, welke noodzaak de profeet had, om Efraïm op het allerkrachtigst tot bekeering en tot afstaan van zonden op te wekken, van vs. 2-9 ingesloten, en dit doet de profeet wel op de allerteederste en vriendelijkste wijze, en met de allerhartdoorgrievendste beloften

van Gods vrijwillige liefde over hen; en van hunne wederbrenging in hun land, en van hun bloeien daar als koor en als de wijnstok; zoodat Efraïm. door al de goedheden Gods beschaamd gemaakt. eindelijk zeggen 'zou: (wat heb ik meer met de afgoden "te doen"?) en dat hij alle geestelijke en eeuwige vrucht uit den Messias genieten zou; 3 we vrucht (zegt de Heere) is uit Mij gevonden.

c. Maar eindelijk besluit de profeet dit zijn gansche boek, en al de gezegden in des Heeren naam, ja zijne gansche bediening, zooals hij eenen langen tijd in Gods lankmoedigheid onder Israël gepredikt had, gelijk blijkt uit de verscheidene koningen, onder welke hij heeft geprofeteerd, Hoz. 1: 1, en dus zet hij daarop het zegel van zekerheid, en dat op eene wonderbaar bevestigende en toepassende wijze, en brengt zoo alle man hierbij, vragende, vermanende, beklagende, vertroostende en bedreigende in onze woorden, zeggende: Wie is wijs? die versta deze dingen, enz.

Woorden, vrienden! die wij, maar kort (zoo veel wij kunnen) zullen toelichten, en die niet ongepast zijn, alzo de toestand van ons land niet ver af is van den toestand van Efraïm, of de tien stammen voor hunnen ondergang, en daarom: O hoe gepast! Wie is wijs? die versta deze dingen, wie is verstandig? die bekenne ze, enz.

Wij merken in deze woorden twee voorname hoofddeelen aan.

A. Eene heerlijke en allervoordeeligste slotvermaning des profeten aan gansch Israël, om al de wegen Gods, met hen. gehouden, ter harte te nemen; op eene bijzonder nadrukkelijke en allerkrachtigste wijze voorgesteld; Wie is wijs? die versta deze dingen; [*wie* is] verstandig? die bekenne ze.

B. Eene allerovertuigendste aansporende drangreden, zoo van de zijde Gods als ten aanzien van Israëls zijde genomen; opzigtelijk tot het zalige voorrecht des eenen en de' onnoemelijke zielschaade des anderen; want des HEEREN wegen zijn recht en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.

A. Aangaande het eerste, daarin slaan wij het oog

A. Op den inhoud van de slotvermaning des profeten, aan gansch Israël, om al Gods wegen, met hetzelfde gehouden, en al zijne gezegden ter harte te nemen, te weten, dat elke wijze deze 'dingen versta, en dat elk verstandige die bekenne.

B. Op de bijzondere, nadrukkelijke en allerkrachtigste wijze van voorstel. Wie is wijs? Wie is verstandig? die versta deze dingen; die bekenne ze.

A. Het eerste dan betreffende, daarin beschouwen wij:

a. De voorwerpen, waarop alleen de vermaning kan passen, deze noemt de profeet tweëerlei, het zijn wijzen en verstandigen.

a. Door een wijze kunnen wij verstaan een voorzigtige, een bedachtzame, een vooruitziende, Ef. 5 : 15, Ziet dan hoe gij voorzichtig wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen; en Salomo zegt, Pred. 8 : 5, De wijze kent tijd en wijze, En Spr. 2 : 10, Als de wijsheid in uw hart zal gekomen zijn en de wetenschap uwe ziel zal. liefelijk zijn,

dan zal de bedachtzaamheid over u de wacht houden. Hierom lezen wij vs. 14, Dat een wijze zijne oogen in zijn voorhoofd heeft, die ziet vooruit, hij ziet het kwaad en verbergt zich. In dit opzicht kan iemand in het natuurlijke een wijs man zijn, die daarom geen verstandige kan genoemd worden, een arm man zou eene stad kunnen behouden, Pred. 9 : 15.

b. Door een verstandige kunnen wij verstaan een oordeelkundige, die na overweging en wichtige onderscheiding, zaken beoordeelt en daarvan eene oefening heeft, en die dus de overhelling van zijn oordeel op het begrip, of de verlichting in zijn verstand, in oefening volgt; zulk een weegt het zwaarst, het zwaarste niet alleen, maar kan bijzonder naar buiten nuttig zijn; dit bad Paulus voor de Colossensers, Col. 1: 9, Dat zij mochten vervuld worden met de kennis van zijnen wil in alle wijsheid en geestelijk verstand.

Maar wij behoeven hier juist geen tweeërlei personen te verstaan; alzoo de vreeze des Heeren, volgens Ps. 111 : 10, Het beginsel van wijsheid is, en dat allen, die ze doen, goed verstand hebben, En Deut. 4: 6, Behoudt zijne geboden, en doet ze, want dat zal uwe wijsheid en uw verstand zijn. De verdubbeling der spreekwijze vermeerdert hier maar den zin om te kennen te geven, dat de uitstekende daad van wijsheid en verstand is, hetgeen God door zijne knechten en door al wegen van oordeelen en zegeningen tot de kiel spreekt, tot zijne zaligheid op te merken.

b. Beschouwen wij nu de vermaning zelve, die versta deze dingen, die bekenne ze, daarin zien wij:

1. Dat het onderwerp van de vermaningstaal is, deze dingen, en welke in het tweede lid van dit vers wegen des Heeren worden genoemd; verstaat daardoor:

a. Al de woorden van Gods wil en waarheid, die de profeet in- of uitgewikkeld aan het volk had voorgedragen, als daar zijn:

A. De verborgenheden in het heilig Woord oneindig ver boven de rede, welke als verborgenheden te verstaan en te bekenne zijn tot zaligheid; en waarover een mensch anders ten verderve valt, gelijk daar is:

1. De leer van de hooggeprezene Drieëenheid, en het onbegrijpelijk en echter waarachtig bestaan der Goddelijke personen in dat Wezen, welke de grond van den ganschen godsdienst is.

2. De volstrekte eeuwigheid van de besluiten Gods, zoo eeuwig als God eeuwig is; zoodat de besluiten Gods de besluitende God zelf zijn, ten aanzien van hunne eeuwigheid; waaronder ook behoort de voorverordineering ten leven en ten verderve, van een bepaald getal personen en wel met name die en die, Rom. 9.

3. De vereeniging van de twee naturen in de eenigheid des persoons van den Zoon Gods.

4. De voorzienigheid Gods, ja de medewerking en bepaling tot zijn heerlijk einde, in den val van Adam, uit kracht van zijne onafhankelijke souvereiniteit.

5. Eindelijk, de toerekening van de schuld van Adams eerste zondige daad in den hof aan al zijne nakomelingen, enz. O! menschen, hier is de put diep en hier heeft niemand wat om mede te putten, Joh. 4: 11, Omdat de arme, naakte, verdorvene rede zoover niet strekt, zoo valt de arme mensch hierover ten verderve; wij lezen, Hand. 17 : 32, dat, als Paulus het stuk van de opstanding der dooden aanraakte, de groote geleerden, de Atheensche wijsgeeren hem uitlachten en met hem spotten.

B. Doet hier nog bij al zulke waarheden, waartegen het hart van een onbekeerd mensch als vuur en vlam is gekant, als daar is:

1. De nietigheid en wegwerpelijkheid van alle eigengerechtigheid, hoe hoog zij gaat, waarover de proefet het volk menigmaal aantast; Paulus zegt ons Rom. 11: 7, dat Israël niet heeft verkregen hetgeen het zocht, maar de uitverkorenen hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden. En waarom toch? Daarom, omdat zij het zochten uit de werken der wet. O! hoeveel een mensch heeft en hoe ver hij komt in uitwendige godsdiensten en vasthoudingen aan zijn ingebeelden Jezus ; die eeuwige waarheid zal waarheid blijven, dat, na den val, door de werken der wet geen vleesch zal gerechtvaardigd worden, omdat volgens Rom. 8: 3, De wet door het vleesch is krachteloos geworden.

2. De noodzakelijkheid der wedergeboorte en der vernieuwing eens zondaars, van dood tot leven, en der bekeering tot God, en dus van afstand en scheiding van de zonde; gelijk de proefet zulks zoo menigmaal Israël onder het oog brengt, en de onmogelijkheid om anders Gods koninkrijk te zullen zien; o! hoeveel duizend geleerden en ongeleerden vallen hierover ten verderve !

3. De doodelijke onmacht des vleesches vijandschap is tegen God, dat het zich der wet Gods niet kan, ja niet wil onderwerpen, het was eene harde taal van Jozua tot Israël, Joz. 24 : 19, als hij zeide: Gij zult den Heere niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God; en van den Heere Jezus tot de schare, Joh. 6, als Jezus hen in hunne onmacht dreef, zeggende : Niemand kan tot Mij komen, tenzij het hem van den Vader gegeven worde; tenzij hij het van den Vader hoore en leere. Ja, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke; van toen af (staat er) gingen velen terug, en wandelden niet meer met Hem.

b. Verstaat ook door deze dingen, al de wegen Gods met de tien stammen, en ook met Juda gehouden; van zegeningen en oordeelen en bijzonder ook alle beloften en bedreigingen Gods door den proefet aan hen gedaan; mitsgaders in het bijzonder de voorzegging, indien zij van hunne afgoderij, die zij van Jerobeams tijd af aangekleefd hadden, zich niet bekeerden, en naar des profeten raad en vermaning tot bekeering niet hoorden, dat hun ondergang daar zou zijn, en de tien stammen weggevoerd zouden worden naar Assyrië.

Omtrent deze dingen is nu de vermaantaal aan Israël, namelijk,

dat elke wijze en verstandige onder hen deze dingen versta, en de-zelve bekenne.

a. Verstaan is hier, weten, waarnemen, als wij lezen Ps. 107 : 43, Wie is wijs? die neme deze dingen waar.

A. Dit verstaan vooronderstelt in eene ziel:

1. Des menschen dood in zonden en misdaden, zoodat hij geene oogen heeft om te zien, geene ooren om te hooren, geen hart om te verstaan en te bewaren; hiervandaan kwam het, dat zij in de dagen van Noach het niet bekenden. Gen. VI. vergel. met Matth. 24: 37-39: zij zagen noch geloofden het, totdat de zondvloed kwam, en hen allen "wegnam, alzo; (zegt Jezus) zal het ook zijn in de toekomst van den Zoon des menschen; en hierom kreeg Ezechiël last, om tot de doodsbeenderen te profeteeren, Ezech. 37; maar dat kon het alleen niet doen.

2. Derhalve vooronderstelt dit verstaan de verlichting en levend-making van, den Heiligen Geest bij de stem van het Woord, zoodat de waarheid der zaken aan des menschen gemoed openbaar wordt, hetwelk een tweemaal hooren door David genoemd wordt, Ps. 62: 12; waarop volgt een God eere geven, dat de sterkte Godes is; hierom kreeg de profeet Ezechiël last, Ezech. 37 : 9, om te profeteeren tot den Geest, zeggende : Gij Geest! kom aan van de vier winden, blaas in deze dooden, opdat zij levend worden.

B. Ook zal dit verstaan dan insluiten:

A. Eene opwaking uit zijn zorgeloozen doodslaap, Rom. 13 : 11. Dit zeg ik te meer, dewijl wij de gelegenheid des tijds weten, dat het de ure is, dat wij nu uit den slaap opwaken, en gaat gepaard met ontzetting, met schrik en afkeer van zichzelf, dat hij in zulke gevaren, zoo zorgeloos geslapen heeft, als Spreuk. 23 : 34, In het op-perste van een mast, in het midden van een woedende zee; zulk een ziet eerst waar hij is, al wat hier openbaar maakt is licht, Ef. 5 : 13.

B. Nog eens, het sluit in een gevoelig weten, of bewustzijn van de zaken door geloof; want anders is er ook een weten en verstaan, dat de mensch niet gelukkiger, maar wel rampzaliger maakt.

§. Opzichtelijk tot de eeuwige waarheden Gods, waarvoor een mensch strijden en lijden kan, zonder dat het hem beter maakt; maar dit weten en verstaan gaat gepaard met de vrijmakende kracht van Christus' Geest, uit alle dienstbaarheid der zonde en der wereld, het is hier gelijk Jezus zegt, Joh. 8 : 32, Gijlieden zult de waarheid verstaan, en de Waarheid zal u vrijmaken; en gelijk Paulus zegt, Ef. 4: 21, Indien gij maar Hem gehoord hebt, en door Hem geleerd zijt, gelijk de waarheid in Jezus is.

§§. Opzichtelijk tot de oordeelen Gods: de goddeloozen kunnen hier ook eene gevoelige kennis van hebben, die natuurlijk is. O! zij gevoelen de verdrukkingen, ja weleens op eene verschrikkelijker wijze den toorn van God, tot knaging, kwelling, en beangstiging van hunnen geest; Jes. 33 : 14, De zondaren te Zion zijn verschrikt, beving heeft de huichelaren aangegrepen; zij zeggen : wie is er onder

ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij eenen eeuwigen gloed wonen kan? Ja weleens, gelijk Jesaja 8': 21, Wanneer hij hard gedrukt wordt, en hem hongert, en hij zeer toornig zal zijn, dan zal hij vloeken op zijn Koning en op zijn God, als hij opwaarts zal zien: en Ouenb. 16: 10 staat, dat zij hunne tongen kauwen van pijn; en 'Lev. 26: 39, dat zij in hunne ongerechtigheden uiteren; zoodat zij hebben als Deut. 28: 34, 65, beving des harten, bezwijkende oogen, en matheid der ziel, en echter zegt ons Gods Woord, dat zij er niets van weten, noch ter harte nemen, ziet dit Jes. 42: 25, Daarom heeft Hij over hen uitgestort de grimmigheid zijns toorns, en de macht des oorlogs, en Hij heeft ze rondom in vlam gezet; doch zij merken het niet, en Hij heeft ze in brand gestoken, doch zij nemen het niet ter harte; en Hoz. 7: 9, Vreemden verteren zijne kracht en hij merkt het niet, ook is de grauwhed op hem verspreid en hij merkt het niet, zoodat zij God noch hunne zonden in de oordeelen zien. Maar and'ers is het met de wijzen van harte; die zien God in zijne oordeelen, Micha 6: 9, Zij hooren des Heeren stem tot de stad, en hooren dus de roede en Wie ze bestelt, zij zien Gods misnoegen in de oordeelen over de zonde, tot hunne vernedering, en duskrygen zij volgens Lev. 26: 41, 42, een welgevallen aan de straffen hunner ongerechtigheid, en klagen meer over de zonden dan over de plagen, Klaaal. 3: 39, en zoo ontknoonen de wiizen de oordeelen Gods in hunne oorzaken, en worden daardoor gelouterd en tot Hem bekeerd van hunne onverloochendheden. Zach. 13: 9, zegt de Heere: Ik zal dat derde deel in het vuur brengen, en Ik' zal het louteren gelijk men het zilver loutert, en het zalmijnen naam aanroepen, en Ik zal het verhooren; Ik zal zeggen 'het is mijn volk, en het zal zeggen: de Heere is mijn God; dat is volgens Jes. 26: 9, Gerechtigheid te leeren als er gericht en op aarde zijn.

§§§. Eindelijk, ten opzichte van de zegeningen Gods; de goddeloozen hebben een natuurlijk gevoel daarvan in hun vleesch, en dat is niet meer dan eene beestachtige genieting, en een Epicureesch gevoel; als zwijnen, die de vruchten opvreten, die van boven vallen, en die nooit naar boven weer opzien, van waar zij komen; zoo genoot Israël de kwakkelen in de woestijn, en dan vergaten zij God, dat getuigt onze profeet Hosea in het vorige hfdst. vs. 6, naardat hunlieder weide was, zijn zij zat geworden; als zij zat zijn geworden heeft zich hun hart verheven, daarom hebben zij Mij vergeten.

Maar de wijzen verstaan deze dingen anders, die hebben lust om Gods liefde en goedheid daarin te proeven en te smaken, om God te erkennen als de oorsprong daarvan, Deut. 8: 18, om des Heeren zegen hooger te schatten dan het genot der aarde, Spr. 10: 22, om daardoor tot God getrokken te worden; om over de goedheid Gods in verwondering weg te mogen zinken; om op het allernauwst zich weder aan den Heere te verbinden, en weder over te geven, die wil zichzelf aan den Heere kwijt zijn, evenals Jakob zegt, Gen. 28: 20-22, Wanneer God met mij zal geweest zijn, en mij behoed zal

hebben op dezen weg, en mij gegeven zal hebben brood en kleederen, en ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn, zoo zal de Heere mij tot een God zijn, en hij richtte een steen op. Ja, de bevinding van deze goedheid Gods werkt hoop en teederheid in het hart, om alles weg te doen, wat God vertoornen zou, zoo zegt Jozua tot Israël als zij het goede in Kanaän genoten, Joz. 24 : 14, En nu, vreest den Heere en dient Hem in oprechtheid en waarheid, (en waarin bestaat dat) en doet weg de vreemde goden, die uwe vaders gediend hebben, en dient den Heere.

b. Bekennen nu, zegt zooveel als erkennen, en ten volle toestemmen, zoo, dat het openbaar is aan zijne ziel, en hem niet ledig noch onvruchtbaar laat, dit staat recht tegenover de afkeerigheid des harten, de wederspanningheid en t wistgierigheid en mrumureering tegen God, een kennen en erkennen, tegenover verborgen te zijn, dus lezen wij, Luk. 19: 42, Och! of' gij ook bekendet in dezen uwen dag, hetgeen tot uwen vrede dient, maar nu is het verborgen voor uwe oogen; hiertoe behoort:

1. Eene omwending des harten, van zonden, wereld, vooroordeelen, van eigen- en de zelfliefde, ja, van alle schaamte en menschenvrees af; o! zulk eene ziel ziet haar gevaar, en dat zij met den grooten God alleen te doen heeft, die heilig is; dan is het niet vreemd, dat daarbij komt:

2. Een vallen op zijn aangezicht, in zijne schuld voor God, en hartelijk belijdenis doen voor God en menschen; dan gaat de schaamte weg, waardoor men voor dien en dien mensch zijne naaktheid niet wil openbaren. O! hoe riep Adam het uit, als hij zichzelf zag in den hof, Gen. 3 : 10, Heere (riep hij) ik ben naakt; hoe riep Paulus het uit, als God hem zalig blind maakte en inwendig oogen gaf, Hand. 9:6, Heere ! wat wilt Gij dat ik doen zal? Hoe riep de stokbewaarder, Hand. 16; en die drieduizend, Hand. 2, als zij zichzelf zagen; hoe sloeg de tollenaar op zijne borst, Luk. 18. Ja, wat zegt de kerk: Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons, omdat wij tegen U gezondigd hebben, Jer. 3 : 25.

Van dit waarachtig bekennen is een wezenlijk en onafscheidelijk gevolg.

1. Eene andere soort van droefheid over de zonden, dan de ziel ooit gehad heeft; o! daar komt liefde tot God in het hart, en daarbij wordt de zonde eerst recht zwaar; zulk eene ziet de lankmoedigheid en de goedheden Gods, die onbegrijpelijke verschooningen, en ziet dat zij tegen dien God gezondigd heeft; en die ontdekking is van dien aard, dat zij al meer wenschte te hebben. O! haar tranen storten over hare zonden, haar weenen aan de voeten van den Heere Jezus, is haar dierbaarder dan de geheele wereld haar geven, ja beloven kan; haar loslaten, haar overgeven in de hand van haren Rechter, en haar heiligen en rechtvaardigen van den Heere in haar hart, is haar zoo dierbaar, haar wachten Op een misschien, wie weet, God mocht Zich wenden, is haar hoog en wonderbaar.

2. Ja, is een wezenlijk en onafscheidelijk gevolg, dat dezulken voor bedrog des harten, voor aangrijpen van v'alsche Christussen, voor zich neerzetten op een woord of tekst, of op eene verschijning buiten het Woord, van God bewaard worden, en rusteloos blijven buiten Christus, en buiten de vereeniging met Hem, tot het den Vader behaagt zijnen Zoon aan en in hen te openbaren. O! dan zegt de Vader, al zijn uwe zonden groot, mijne genade is nog grooter, daar is mijn Zoon, Hij is van Mij geworden voor zulke blinden, die den weg niet weten, voor zulk een zaad der boosdoeners en voor zulke verdervende kinderen, Jes. 1: 4, Tot wijsheid, gerechtigheid en heiligmaking; 1 Cor. 1: 30, Grimmigheid is bij Mij niet, wie zou Mij als een doorn en distel in oorlog stellen, dat Ik tegen hem zoude aanvallen, en hem tegelijk verbranden zoude? of hij moest mijne sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij maken; vrede zal hij met Mij maken, Jes. 27: 4, 5. O! hoe meer zulkeen zijne onmacht 'gevoelt, en daar afdrijft, hoe meer hij gedragen wordt; de hand des geloofs, de scepter van genade wordt hem toegereikt; zulkeen bekent Jezus alleen de Vorst des vredes te zijn, Jes. 9: 5; hij bekent de liefde van Christus die alle kennis te boven gaat, Ef. 3: 19; hij gaat vrijwillig aan Christus over; hij kiest vrijwillig alle Christus' wegen met hem tot zijn dood toe blindelings; hij ontvangt den geheelen Christus, zoowel als Koning en Profeet, als dat hij Hem als Priester tegen zijne zonden ontvangt; en zoo wordt die band gelegd; hij is voldaan met den naakten Jezus, die buiten Jeruzalem gekruist is, en schiet wereld en alles bij hem in, en dat met zijn hart; hiervan is een klaar gevolg en bewijs de nieuwe natuur, die zulk een in de vereeniging met Christus deelachtig wordt. O! dan is het bekennen ook een dadelijk werk naar buiten, 2 Cor. 5: 17, Die in Christus is, is een nieuw schepsel, die hartelijke lust en liefde om God te verhoogen, om voor God te leven; en daaruit vloeit het hervormen. O! vrienden, is het wonder, dat daar hervorming uit voortkomt? Onbekeerde mensch! gij meent dikwijls, dat het onverstandige dwaze en lage geesten zijn, maar zie hier, wat was Adam? Wat was Abraham? wat was Mozes, David, Salomo, Paulus en anderen? Ja, wat zegt Hozea hier? Hij zegt, dat dit eerst wijzen en verstandigen zijn.

B. Betreffende derhalve de bijzondere nadrukkelijke en allerkrachtigste wijze van voorstel des profeten, als hij zegt: Wie is wijs? die versta deze dingen; wie is verstandig? die bekenne ze, daarin zien wij, dat de profeet te kennen wil geven:

a. Een heimelijk verwijt van dwaasheid en onverstand, dat hij doet aan den grootsten hoop van zijne toehoorders; waaronder vele schranderen in natuurlijke zaken zullen geweest zijn; maar dwazen in het geestelijke, onverstandigen van harte om te gelooven, in die betekenissen Vinden wij deze wijze van voorstel, Jes, 42: 23, Wie onder u neemt zulks ter' oore?

b. Geeft de profeet hiermede te kennen, dat het een zeer klein getal is, die wijs en verstandig zijn tot zaligheid. O! vrienden, een

mensch is nog wel gretig om wat aanlokkelijk nieuws te hooren, om welsprekendheid te hooren, gelijk de toehoorders van Ezechiël, Ezech. 23: 32, Een lied der minne, om eene nieuwe leer te hooren, Hand. 17: 19, of om Jezus te volgen ter oorzaak van vleeschelijke voordeelen, Joh. 6: 26, maar zeer weinigen, die lust hebben om de waarheden in bun hart overgedrukt te krijgen, en dus leeraars te hooren; Gods Woord leert ons; dat het eene kleine kudde is, Luk. 12: 32, Dat er weinige uitverkorenen zijn, Matth. 20: 16, Dat weinigen behouden worden, Luk. 13: 23, 24, en Matth. 7: 13, 14, dat weinigen den engen weg vinden, die ten leven leidt; Noach en de zijnen alleen behouden van de eerste wereld, 1 Petr. 3: 20, en daaronder was nog een Cham; Paulus predikte voor eene gansche hoogeschool te Athene, Hand. 17: 34, en zeer weinigen werden bekeerd; dus zoekt de profeet naar zulk een wijze, evenals de Heere zegt tot Jeremia, Jer. 5: 1, Ga om door de wijken van Jeruzalem, en zie nu toe, en verneem, en zoek op hunne straten, of gij iemand vindt, of er een is die recht doet, die waarheid zoekt; in die beteekenis komt deze wijze van voorstel ook voor Jes. 53: 1, Wie heeft onze prediking geloefd? en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard?

c. Ja, eindelijk geeft de profeet hiermede te kennen, hoezeer zijn hart hing over den grooten hoop, het afgodisch volk; welke zooveel werk van binnen met hunne zonden en begeerlijkheden hadden, dat zij als onredelijke dieren niet hooren noch verstaan konden; en hoe zeer hij vreesde voor het gedreigde over hen; omdat hij hunne ziel liefhad; en daarom wil hij hen sterkelijk opwekken, en zuchtende tot den Heere, wil hij hen bewegen om acht te geven op hetgeen hij gepredikt had, in deze beteekenis komt deze wijze van voorstel voor, Exod. 32: 26, Wie is aan des Heeren zijde? en 2 Kon. 9: 32, Wie is met mij? wie? de profeet kon niet dragen dat hij zestig jaren, ja gelijk sommigen meenen zeventig jaren, onder dat volk gestaan en gepredikt had, en dat de kalveren te Dan en te Bethel nog bleven staan. O! wat moet hem dat gesmart hebben!

Aangaande de drangreden des profeten, genomen zoo van de zijde Gods, als ten aanzien van Israël, opzigtelijk het zalige voorrecht des eenen, en de onnoemelijke ziele-schade des anderen, welke vervat is in deze woorden: Want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen; maar de overtreders zullen daarin vallen, daarin slaan wij het oog:

A. Op de drang- en beweegreden des profeten, genomen van de zijde Gods, want des Heeren wegen zijn recht.

B. Op de drang- en beweegreden, genomen van Israëls zijde opzigtelijk tot het zalig voorrecht des eenen, en de onnoemelijke ziele-schade des anderen, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.

A. Betreffende het eerste, daarin beschouwen wij:

a. Hetgeen, waarvan de profeet spreekt, namelijk des HEEREN of Jehova's wegen.

1. Het is de **HEERE**, de Jehova, aan wien hier Wegen worden toegerekend ; die nadrukkelijke naam, welke het souvereine, onafhankelijke, en onveranderlijk zijn Gods uitdrukt; en waarin al de eigenschappen en volmaaktheden Gods (afstralende in zijne handelingen met menschenkinderen hier op aarde) hunnen grondslag hebben; en omdat God dus is, die Hij is, en onveranderlijk in zijn verbond en beloften voor zijn volk worden wil en zal, die Hij is; zoo ligt hierin ook opgesloten, dat God dezelfde Onveranderlijke in de woorden zijner bedreiging voor de goddeloozen is, en worden wil en zal, die Hij is, vermits Hij Zichzelve niet kan verloochenen.

2. Zoo worden hier wegen aan Jehova toegekend:

a. Door deze wegen des **Heeren** hebben wij hetzelfde te verstaan, gelijk wij boven zeiden, namelijk alle handelingen Gods met de tien stammen voornamelijk, en ook met Juda gehouden; gelijk ook alle leerstukken der zaligheid, door Gods knechten het volk voorgedragen.

b. En derhalve hebben wij nu hier maar na te gaan, dat al deze dingen, wegen, en waarom wegen, en wel wegen des **Heeren** genoemd worden ?

A. Dat al deze dingen bovengenoemd wegen Gods genaamd worden, blijkt ons:

1. Opzichtelijk tot de ontdekte woorden van Gods wil en waarheid, deze worden Gods weg genoemd; Matth. 22 : 16, zonden de Farizeën hunne discipelen met de Herodianen tot Jezus, die tot Hem zeiden: Meester! wij weten dat Gij waarachtig zijt, en den weg Gods in der waarheid leert; en Hand. 13 : 10, zeide Paulus tegen Elymas den toovenaar, die den stadhouder van het geloof zocht af te trekken: O! gij kind des duivels, zult gij niet ophouden te verkeerden de rechte Wegen des **Heeren**?

2. Opzichtelijk tot al de handelingen Gods van oordeelen en zegeningen met menschenkinderen hier op aarde; deze worden wegen, en Gods wegen genoemd, Deut. 32: 4, Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is, want al zijne wegen zijn gerichte. David zegt Ps. 77 : 14, O, God! uw weg is in 'het heiligdom; en Azaf Ps. 73, kon Gods weg niet verstaan met de goddeloozen, totdat hij in Gods heiligdom inging; en daarom bidt David zoo menigmaal, Ps. 25 : 4, 8, 9, Heere! maak mij uwe wegen bekend, leer mij uwe paden. De Heere is goed en recht, daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg, Hij zal den zachtmoedigen zijnen weg leeren.

B. Ziet nu ook de reden, waarom deze dingen wegen, en des **Heeren** wegen worden genoemd, namelijk:

1. Wegen, omdat al de handelingen Gods met menschenkinderen, en de bekendmakingen van zijn wil en waarheid, elk mensch brengen in eene zekere streek tot zijn einde, gelijk nader blijken zal, de een wandelt er in ten leven, en de ander valt er in ten verderve.

2. Maar ook des **Heeren** wegen, in tegenstelling van der goddeloozen wegen, die vergaan zullen, Ps. 1: 6, des **Heeren** wegen in tegenstelling van de schadelijke ketteren, waardoor de weg der waarheid

gelasterd wordt, 2 Petr. 2 : 2. Hierom noemt de profeet Amos, de gewoonten van den bedorven godsdienst, den weg van Berseba, Amos 8: 14, derhalve des Heeren wegen.

§. Dit noemt de profeet zoo, om den mensch tot verloochening te brengen van zichzelf; doordien al de wegen des Heeren wegen zijn, ten einde hij dezelve zoude opnemen. O! onze benauwdheden onder zware wegen, komen meest van onverloochendheid, eigen- en zelfliefe voort, van ons hoog en trotsch hart, dat zoo onbuigzaam is; niemand, die iets van zichzelf ziet, zal zeggen dat God naar zijne zonden met hem handelt. O! als God de fiolen van zijne gramschap uitgoot, wie zou bestaan van den tijd zijns toorns af? Behalve dat het voor eene rechtgestelde ziel nuttige wegen zijn, om Gods volk beter, en voor den hemel bekwaam te maken; en van achteren zien zij doorgaans, dat onder des Heeren wegen, van roeden, kastijdingen, verdrukkingen, heerlijke einden Gods waren; dan zit de Heere, volgens Mal. 3: 3, Om de kinderen Levi te reinigen en te louteren.

§§. Ja, des Heeren wegen, om den mensch op te leiden in de soevereine onaf hankelijke vrijheid Gods; God is en blijft toch altijd dezelfde Onveranderlijke, de Allerheerlijkste, in en om Zichzelf; de altijd dankenswaardige God, wat wegen zijne majesteit ook met het maaksel van zijne handen houdt, het zijn alle zijne wegen; en bij Hem is geene Schaduw van omkeering, Jak. 1: 17'. Ja, God ontdekt immers zooveel in de wegen van tegenheid aan zijn volk, van zijne soevereine deugden, waarin Hij te prijzen is; ook omdat God alles werkt naar zijnen verborgen, goeden raad, welke zaligheid voor het schepsel is, die te aanbidden. Och, vrienden! mocht beschaamdheid ons bedekken, dat wij zoo vervuld zijn met eigen- en zelfliefe; als wij het recht vatten, wat is aan een made, aan een worm, die minder is dan niet, gelegen; onverstaanbaar zijn thans Lodenstein's woorden in hebbelijke beoefening, als hij zegt:

**Gij alleen zijt alles waardig.
Wij die stof zijn nietmetal.**

B. Nu getuigt de profeet van deze wegen des Heeren, dat zij recht zijn, in tegenstelling van de kromme en verkeerde wegen der goddeloozen, Ps. 125: 5, zoo zijn al deze wegen Gods recht, omdat God recht is, zoo zegt Elihu, Job 34 : 10, 12, Verre zij de Almachtige van onrecht, ook, waarlijk God de Almachtige verkeert het recht niet. Deze rechtheid bestaat:

a. In de redelijkheid van Gods wegen, zoodat elk redelijk schepsel, dat van God opnieuw verlicht is, hen moet goedkeuren; hierom wordt de godsdienst genoemd, Rom. 12 : 1, een redelijke godsdienst; wat is redelijker en rechter, dan dat God zijne eer van alle eeuwigheid gezocht heeft? Wat is redelijker, dan dat God betoont te zijn, die Hij is, namelijk onafhankelijk Souverein? Wat is redelijker, dan dat God van zijn eigen schepsel'gediend wil worden en verheerlijkt? Wat is redelijker, dan dat God den gevallen mensch, dien het bescheiden

is (niet onwillig maar) door overtuiging, door overreding gewillig maakt, en zoo tot zijne gemeenschap overbrengt?

b. Bestaat deze rechtheid in de overeenstemming van al Gods wegen met elkander? O ! daar is geen eene tegenstrijdigheid in den geheelen Bijbel, noch tusachen een van Gods wegen, van oordeelen of zegeningen, van beloften of bedreigingen; het is waar, de aardsche, de natuurlijke, de duivelsche wijsheid, die van beneden is, vat het anders; die zegt: de weg des Heeren is niet recht, en de Heere zegt : wel mensch, zijn uwe wegen onrecht, vol bochten en kromten, en wilt gij die vergelijken met de rechte wegen des Heeren ? Is dat niet recht, dat God den 'mensch heeft laten vallen tot zijn heerlijk einde? Moest God hem bewaard hebben? Was dat dan recht? Neen, dat was niet recht; dan ware de Heere niet onafhankelijk geweest; daarbij: is dat niet recht, dat het den goddeloozen hier wel, en den rechtvaardigen kwalijk gaat? Dat de goddeloozen het grootste deel der aarde bezitten, dat vromen hun liefste pand kwijt raken, en, naar hun oordeel, hun geestelijk brood wordt weggenomen, is dat niet recht? O ! ziet Gods heerlijk einde, en gij zult zwijgen met Aäron, en met Eli zegen: Hij is de Heere; en als gij dat zegt, is dat al een heerlijk en recht einde Gods, behalve dat het de ziel aan God doet kleven, gelijk Job, hfdst. 1, 2. Hij zeide tot zijne vrouw, die hebben wilde, dat hij God vloeken en sterven zou, gij Spreek als eene der zottinnen spreekt, zouden wij het goede van God ontvangen, en niet het kwade? Als God uitroeiende oordeelen over een volk brengt, is dat niet recht? Paulus zegt ons, Rom. 3 : 5, Is God onrechtvaardig, als Hij toorn over ons brengt? ik spreek naar den mensch, dat zij verre; wel, (zegt hij) hoe zal God anders de wereld oordeelen? Ja, vrienden, het is niet anders dan recht ; God is heilig; God is geen God, die lust heeft in goddeloosheid; Ps. 5 : 5-7. En Hab. 1 : 13, God is te rein van oogen, om het kwade te aanschouwen, ja, als God het doet na zoovele waarschuwingen en vermaningen zijner knechten, na het zoovele jaren vertoogd te hebben in zijne lankmoedigheid, Neh. 9, is God dan niet rechtvaardig als Hij zijne eer zoekt in den dag der wraak en der vergelding? wanneer Hij de leeraars wegneemt, Amos 8 : 11, en het volk zonder leerenden priester laat? Volgens Ezech. 7 : 26, 27, Ellende op ellende zal komen, en gerucht op gerucht, en als een volk het gezicht van een profeet zal zoeken, maar als dan de wet vergaan zal van den priester en de raad van den oudste; is dat nu niet recht? Ziet maar op het einde. De Heere zegt: Ik zal hun doen naar hunnen weg, en zij zullen weten, dat Ik de Heere ben.

c. Eindelijk bestaat deze rechtheid in hunne gelijke effenheid en regelrechtheid, des Heeren wegen zijn effene en rechte wegen, Ps. 26 : 12. Mijn voet staat op effen baan, zoo regelrecht voor een armen wandelaar" naar den hemel, de dwaze zelfs kan er niet op dwalen, Jes. 35 : 8. Dus geven Gods geboden den slechten wijsheid, en verlichten de oogen, Ps. 19 : 8, 9. Het worden genoemd sporen der gerechtigheid, Ps. 23 : 3. De eenvoudigste menschen, en die de minste

wereldwijsheid hebben, kennen deze rechte wegen menigmaal zoo klaar, dat de geleerdste moet staan kijken, en aan menig groot geleerde wordt dat woord bewaarheid, 1 Cor. 1: 21, Dat in de wijsheid Gods zij God niet kennen, noch zijne wegen, door hunne wijsheid; hierom 'moeten zij dwazen worden, zullen zij deze wegen vinden.

Doch nu komt 'het verdorven verstand tegen dit alles op, vindende zooveel onrecht in Gods wegen.

Maar vrienden, wij zeggen' alleen, dat het genade is, en zonder licht en genade niet geschieden kan, dat in alle opzichten en met het **gansche** hart den Almachtige recht wordt toegewezen: dit alleen is de zaligheid van Gods volk; het is wel **wonderlijk**, dat onbekeerden menigmaal zoo sterk strijden kunnen voor Gods waarheden, maar het is omdat zij ze buiten **betrekking** op zichzelfen beschouwen, en hunnen staat **daaron** gronden.

Betreffende **eindelij** k de **drang-** en beweegredenen, genomen van Israëls zijde, opzigtelijk tot het zalig voorrecht des eenen, en de **onnoemelijke** ziele-schade des anderen, in deze woorden: en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen, daarin beschouwen **wij** :

a. Het zalig voorrecht eens rechtvaardigen, de rechtvaardigen zullen daarin wandelen ; ziet hierin:

1. Wie wij door rechtvaardigen te verstaan hebben, namelijk:

a. Alleen gerechtvaardigen in de goddelijke vierschaar door het geloof in Christus, en die dus vrijgesproken zijn van de schuld en straf der zonde, en die in Hem het recht op al de goederen van het genadeverbond, waaraan de hemel vast is, gekregen hebben, Rom. 8: 1, voor dezulken is **geene** verdoemenis, omdat zij in Christus Jezus zijn, dat zijn gerechtvaardigde goddeloozen, Rom. '5 : 4.

b. Maar ook dezulken, die in die vereeniging met Christus onaf-scheidelijk eene nieuwe natuur gekregen hebben, eene van zelfheid ten goede, om voor God te leven en Hem te **verhoogen**, derzulken lust en blijdschap is recht te doen, als Zacharias en Elizabeth, die rechtvaardig waren, wandelende in al de geboden Gods onberispelijk, Luk. 1: 6. Deze rechtgestelde rechtvaardigen zijn alleen diegenen, die **gestaltelij** k in de rechte wegen des Heeren wandelen.

2. Ziet nu verder eens wat het wandelen in deze rechte wegen des Heeren te kennen geeft, namelijk:

a. Met vol genoegen die wegen omhelzen en verkiezen, Ps. 119: 30, 32, Ik heb verkoren den weg der waarheid, ja ik zal den weg uwer geboden **loopen**, als Gij **mijn** hart verwijd zult hebben, dus ook al de wegen van duisternis en licht, die God met hen belooft te houden, hebben **zij** onbepaald en volkomen in hunne verbondsovergifte gekozen tot hunnen dood toe; en recht gesteld **zijnde**, willen zij ook door bijzondere wegen God volgen; het Lam volgen waar het hun voorgaat; al is Gods weg met hen als in de zee, en al worden **zijne** voetstappen hun niet bekend.

b. Geeft het te kennen zich verlustigen en vermaken in de wegen

des Heeren, door op 's Heeren deugden en volmaaktheden (daarin afstralende) te letten; als Ps. 107 : 43, Wie is wijs? hij neme deze dingen waar, en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des Heeren; dus wandelen Gods kinderen in de eeuwige wegen Gods, door overdenkingen en heilige overpeinzingen over dien hoogen weg van verzoening, die van eeuwigheid bij God was; over die eeuwige verkiezingsliefde en gift aan den Zoon; over dien wonderbaren weg van volbrenging van zijn borgtocht; over de overmeestering en verandering van hunne ziel, en over de vrijheid van genade in het voorbijgaan van zooveel anderen, tot wegsmelting in hun niet- en onwaardigheid; ja, dus wandelen Gods kinderen in het midden der oordeelen Gods, der dwalingen en ketterijen, en houden een oog op Gods deugden, welken weg God met ketteren houdt, met goddeloozen en hunne huizen, met de spotters en smaders van Gods zaak en knechten, zij zien, waar de oordeelen vallen, wien en hoe zij treffen; en heiligen' dus God in hun hart, 1 Petr. 3 : 15. En Ps. 94 : 15 lezen wij, dat als het oordeel weder zal keeren tot de gerechtigheid, alle oprechten van hart hetzelfde zullen navolgen.

c. Ja het geeft te kennen der rechtvaardigen voortgang en toenemen in die rechte wegen des Heeren, de belofte is: Ps. 84 : 8, zij zullen gaan van -deugd tot deugd, en van kracht tot kracht, (recht gesteld zijnde) nemen zij toe in de heiligmaking en verloochening aan zichzelf, in de onbepaalde gebondenheid aan Gods wil, en leeren God danken over de verharding des harten van velen en hunne onbekeerlijkheid; dat het wijzen en verstandigen verborgen is, dat zoo velen over Christus en zijn volk ten verdere vallen; ja steken hun hoofd op in den donkersten tijd, als der goddeloozen vrees als een wervelwind komt en de banden hunner lendenen van verschrikking Gods los worden; en dus leeren zij ook in alle donkere wegen God prijzen en verhoogen en verlustigen zich in het duister in den Almachtige.

b. Zien wij nu het tweede lid der drangreden, genomen van de zijde Israëls, 'opzichtelijk tot de onnoemelijke ziele-schade van de overtreders. Maar de overtreders zullen daarin vallen. Ziet hierin:

1. Wie wij door de overtreders te verstaan hebben, namelijk:

a. Niet alleen allerlei volslagen goddeloozen, atheïsten, libertijnen en verkrachters van beide tafelen der wet.

b. Maar ook alle goddeloozen, dat is alle onbekeerden, menschen, die los van God en buiten God en Christus zijn en leve?, zooals wij allen van nature zijn; al zijn zij nog zoo zedig, uitwendig godsdienstig, eerlijk en oprecht, dat is goed, maar niet genoeg tot zaligheid, dit kan een heiden hebben; dezen worden overtreders genoemd.

†. Omdat zij van onder den regel van die zeer wijde wet uitgevallen zijn, die zij hebben overtreden.

††. Omdat zij ook uit hunnen rechten gang gevallen zijn, en nu niet recht gaan kunnen; derhalve de regel recht zijnde, en zij niet recht kunnende gaan, kunnen zij niet anders dan overtreden.